№ 136. Czwartek 13. Czerwca 1861. Rok wydania 51.

# GAZETA LWOWSKA.

*Z Dodatkami kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 4 zł.; miesięcznie 1 zł. 40 centów. Z pocztą kwartalnie 5 zł. miesięcznie 1 zł. 75 centów waluty austr. — Inserya w półkolumnie, drukiem garmont, 7 centów od wiersza. — Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.*



PRZEGLĄD.



## Monarchya Austryacka.

### *Sprawy krajowe.*

(Odwołanie p. Dunlop z Pesztu.)

**Wiedeń**, 10. czerwca. *Donau Ztg.* przytacza następujące doniesienie:

Według telegramu z Londynu lord J. Russell oświadczył w izbie niższej, że poseł angielski nie dlatego odwołał do Wiednia pana G. Dunlop attaché poselstwa w Peszcie, iżby rząd angielski miał być obrażonym, lecz jedynie na żądanie rządu austryackiego. Przyczyną zaś tego żądania nie było bynajmniej uskarżanie się na osobistość pana Dunlop, lecz jedynie jego urzędowy charakter jako członka poselstwa zagranicznego, którzy stałą siedzibę mogą mieć tylko tam, gdzie rezyduje rząd przy którym są zawierzytelnieni.

(Posiedzenie izby deputowanych z dnia 8. czerwca.)
(Dokończenie.)

W dalszym toku obrad przyjęto dalsze paragrafy regulaminu bez dyskusyi.

Z porządku dziennego przystąpiono do wniosku rządowego o postępowaniu ugodnem.

Minister Pratobewera zabrał głos: Moi panowie ubolewam, że umęczonych długiemi rozprawy muszę jeszcze trudzić mym głosem, lecz będę się starał nie nadużywać waszej cierpliwości. Chcę wyłuszczyć w głównych zarysach projekt rządowy. Chcę w krótkości wskazać pochodzenie tego projektu.

Każdy prawnik w Austryi, każdy co się oddaje zajęciom kupieckim i przemysłowym przyzna, że oddawna życzeniem jest powszechnem zmienić sposób postępowania ugodnego.

Rząd przemyślał nad tem oddawna, i jak wiecie szanowni panowie już w r. 1853 uczynił pierwszy krok do poprawy rzeczonej procedury wydając prowizoryczną ustawę postępowania ugodnego dla Węgier i połączonych krajów. Myślano także i o tem, ażeby w innych krajach koronnych zaprowadzić toż samo prawo, lecz odroczono to na później, w przekonaniu, że nie zaspokoi zupełnie potrzeby i gruntowniejsze jeszcze należy przedsięwziąć ulepszenia. W Norymbergii obradowała konferencya handlowa w tym przedmiocie, rezultat jej czynności wkrótce przedłożę szanownemu zgromadzeniu. Wzgląd na te obrady, i na to, że potrzeba zmiany całej procedury sądowej był przyczyną, że całą rzecz odroczono. Pomimo tego zewsząd coraz głośniej dawały się słyszeć życzenia, aby jak najrychlej ułatwić postępowanie ugodne z wierzycielami.

Próbowano układać się w drodze prywatnej, lecz postępowaniu takiemu brakło prawnej podstawy. Gdy wielkie przesilenie w roku 1857 wstrzęsło stosunki handlowe w całej Europie, wiele izb handlowych podało do rządu prośby o przyspieszenie ustawy. Rząd i wtedy jeszcze odłożył rzecz tę na później, a gdy w r. 1859 potrzeba stała się jeszcze naglejszą, a tutejsze Towarzystwa kredytowe, eskontowe, i wielkie handlowe gremia Wiedeńskie i Czeskie połączyły swe prośby z innemi izbami handlowemi, obwieszczono naprędce ustawę z dnia 18. maja 1859, niedostateczną, jak wszelka z takim pospiechem ułożona ustawa. — Niedostatki te uzupełnić, było zadaniem prawodawstwa. Pomimo jednak wielu uzupełnień, zgromadzenie wiedeńskie adwokatów, niektóre większe sądy w monarchyi, i izby handlowe wytykały w tej ustawie niedostatki i wątpliwości. Rząd złożył zatem w r. 1859 komisyę i poddał rewizyi całą ustawę. — Komisya przedłożyła do najwyższej sankcyi projekt nowej ustawy, który przekazany był powiększonej radzie państwa.

Tam wzięto raz jeszcze projekt ustawy pod rozwagę, a ustawa którą mam zaszczyt dzisiaj wys. izbie przedłożyć, jest rezultatem tych obrad.

Pozwolę sobie jeszcze słów kilka o samej ustawie i wykażę jej myśl zasadniczą. Jako głównej trzymano się tej zasady, że najważniejszą rzeczą dla handlu i jego rozwoju jest szybkość we wszystkich interesach. Z tej zasady wypływają po większej części warunki zawarte tak w tej ustawie, jak w innych podobnych. Ztąd wynika, że przedewszystkiem potrzeba ograniczyć ile możności wpływ sądowy na wszelkie sprawy handlowe, i usunąć rozmaite utrudniające formuły. Powtóre należy baczyć aby prawo osobiste ustępowało zawsze prawu powszechności i żeby prawnie przeprowadzona ugoda uwalniała dłużnika od wszelkich poźniejszych na przyszłość następstw.

W temto aby raz uwolnić dłużnika leży potrzeba rychło zgłaszać się z pretensyami; w tem będzie miał dłużnik najlepszą pobudkę ogłosić swą niemożność czynić wypłaty dosyć jeszcze wcześnie aby i żądania wierzycieli choć w części po słuszności zaspokoić, i siebie od całkowitej uchronić ruiny.

Obok tego głównego względu, obmyślano przezornie środki aby zapobiedz nadużyciom ze strony dłużnika, nadużyciom wierzycieli, a wreszcie ulżyć straty poniesione bez przewinienia. Wszystkie zmiany w nowej ustawie dążyły do tego, aby uwzględnić i urządzić wszystkie powyższe stosunki.

Mowca przechodzi następnie szczegółowo paragrafy nowej ustawy i kończy temi słowy: Nie mogę w końcu przemilczeć, że rząd otrzymał z różnych stron wiele petycyi i podań ściągających się do tego przedmiotu, jak np. Podanie wielu firm najznakomitszych z prośbą aby albo całkiem zaniechać postępowania ugodnego, lub przyspieszyć zmianę ustawy konkursowej. W innych znowu podaniach, jak np. w podaniu izby pragskiej proszono po prostu ogłosić ustawę przyjętą w wzmocnionej radzie państwa. Będę miał zaszczyt przedłożyć wydziałowi izby wszystkie te materyały aby powziął dokładną wiadomość o tem co w tym przedmiecie pisano i mówiono.

Prezes zapytuje czy projekt ustawy ma być odesłany do umyślnego wydziału pod obrady przygotowawcze. Większość oświadcza się za tem.

Na przyszłym porządku dziennym umieszczono: wniosek deputowanego Brosche, wniosek dep. Tarczanowskiego, trzeci odczyt regulaminu, pierwszy odczyt wniosków pp. Szabla, Giskry i przyjaciół, pierwszy odczyt wniosku Mühlfelda i przyjaciół.

Przyszłe posiedzenie we wtorek o god. 10.

Posiedzenie zamknięte o godzinie pół do 2.

(Ustawa regulaminowa.)

Projekt ustawy względem regulaminu rady państwa, który przyjęła izba druga na posiedzeniu z 6. b. m., jest następującej osnowy:

Jego c. k. Apostolska Mość rozporządził i rozporządza na wniosek rady państwa najwyższem postanowieniem z dnia .... dla uregulowania w drodze prawodawczej toku obrad, wzajemnego stosunku obu izb rady państwa do siebie i stosunków ich zewnętrznych, pod względem których powołuje się §. 21. ustawy zasadniczej o reprezentacyi państwa z 26. lutego 1861 na regulamin obrad — co następuje:

§. 1. Mianowani postanowieniem Jego Ces. Mości prezydenci obudwu izb rady państwa mają przed otwarciem sesyi złożyć w ręce Jego Ces. Mości miasto przysięgi ślub wierności i posłuszeństwa, zachowywania ustaw i sumiennego dopełniania swoich obowiązków. Tak prezydentów, jakoteż mianowanych postanowieniem Jego Ces. Mości wiceprezydentów ma minister stanu przedstawiać przynależnym członkom izb, którzy w oznaczonym przez wici cesarskie dniu i w naznaczonej godzinie zbiorą się w sali posiedzeń. Poczem mają

wiceprezydenci i członkowie każdej izby złożyć taki sam ślub na wezwanie prezydenta. Członkowie, którzy poźniej przybędą, składać będą ślub za wejściem do izby.

§. 2. Po złożeniu ślubów nastąpi uroczyste otwarcie rady państwa w obecności obudwu izb, a mianowicie wykona ten uroczysty akt albo Cesarz osobiście, albo wyznaczona z ramienia Cesarza komisya, która zgromadzoną radę państwa powita poselstwem cesarskiem i wezwie ją imieniem Cesarza, ażeby sumiennie rozpoznawała projekta rządowe i co do wniosków wychodzących od samych izb przestrzegała ściśle zakresu działalności pełnej i szczuplejszej rady państwa, jak go naznaczają §§. 10 i 11 ustawy zasadniczej o reprezentacyi państwa.

§. 3. Wybór członka izby deputowanych, dokonany na sejmie krajowym, ma izba w razie widocznego zaprzeczenia wyboru wziąć pod rozpoznanie. Do tej czynności mianuje izba wydział, do którego jednak nie może być powołany ten, o którego wybór idzie. O ważności wyboru wyrokuje izba po zdaniu sprawy wydziału. Ten sam wydział sprawdza także legitymacye i akta wyborcze tych deputowanych, których za pomocą wyboru pośredniego z rozporządzenia Jego ces. Mości w myśl §. 7 ustawy zasadniczej o reprezentacyi państwa obrały wyjątkowo nie sejmy krajowe, lecz okręgi, miasta i korporacye. Dopokąd izba nie uzna nieważność wyboru podanego w wątpliwość, ma deputowany prawo zasiadać i zabierać głos w izbie.

§. 4. W razie ogłoszenia nieważności wyboru deputowanego jako też w wypadkach przewidzianych w §. 17 ustawy zasadniczej o reprezentacyi państwa, ma być natychmiast zarządzony nowy wybór. Przewidziany w §. 17 ustawy zasadniczej wypadek trwałej przeszkody członka izby deputowanych ma być i wtedy do tej kategoryi policzony, jeźli członek, który przewleka swój wstęp do izby nad dni ośm, albo oddali się bez urlopu lub przekracza czas urlopu, nie uczyni zadość wezwaniu prezydenta w ciągu dni czternastu, ażeby przybył lub usprawiedliwił swoją nieobecność, gdyż inaczej uważanym będzie tak, jak gdyby wystąpił z izby.

§. 5. Rząd może wnosić swoje projekta poprzednio do jednej lub do drugiej izby, tylko projekta finansowe będą wprzód przedkładane izbie deputowanych. Przy oznaczeniu porządku dziennego mają projekta rządowe pierwszeństwo przed wszystkiemi innemi sprawami, jeźli obrady nad niemi jeszcze się nie rozpoczęły. Projekta rządowe i wnioski, przychodzące z jednej izby do drugiej, nie potrzebują kwestyi poparcia i nie mogą być odrzucone bez poprzedniej debaty. Jeźli wnioski wydziału co do takich projektów różnią się od nich w całości lub w pojedyńczych punktach, natenczas w razie odrzucenia tych zmian mają iść te projekta jeszcze w pierwotnym składzie swoim pod głosowanie. Rząd może swoje wnioski każdego czasu zmieniać lub całkiem odwołać, i żaden członek nie może ich podejmować do dalszej dyskusyi.

§. 6. Ministrowie, kanclerze nadworni, szefowie władz centralnych i ich zastępcy mogą na mocy prawa swego opartego na §. 19 ustawy zasadniczej o reprezentacyi państwa zabierać głos kilkakrotnie nie przerywając jednak innemu mowcy, i wolno im też odczytywać pisemne swoje rozprawy.

§. 7. Ministrowie, kanclerze nadworni i szefowie władz centralnych mają prawo wchodzić do wydziałów dla udzielenia objaśnień i wiadomości w sprawie projektów rządowych lub innych przedmiotów obrad, jednak nie mogą być obecni na właściwych obradach i przy głosowaniu. Także wydziały mają prawo zgłaszać się do nich za pośrednictwem prezydenta izby o wyjaśnienia i wiadomości i w tym zamiarze zapraszać ich na swoje posiedzenia. Ministrom, kanclerzom nadwornym i szefom władz centralnych przysłuża w obu tych wypadkach prawo wyręczać się zastępcami.

§. 8. Wydziały obudwu izb mają prawo zarządzać w drodze prawnej za pośrednictwem prezydenta izby wszelkie potrzebne śledztwa lub wzywać do bezpośredniego przesłuchania świadków i znawców.

§. 9. Jeźli w której izbie odrzucony zostanie projekt rządu lub innej izby, albo też główny wniosek, natenczas nie można już wnosić ich powtórnie w ciągu tej samej sesyi na porządek dzienny tej samej izby, chyba w wypadkach wyjątkowych, zastrzeżonych §§. 10. i 11.

§. 10. Obie izby znoszą się z sobą albo ustnie za pośrednictwem delegatów, albo pisemnie za pośrednictwem prezydenta z podpisem jednego ze sekretarzy. Wnioski odrzucone w jednej izbie nie będą udzielane drugiej. Wniosek przyjęty ma być podany drugiej izbie razem z powziętą uchwałą. Jeżeli druga izba przyjmie go bez zmiany, będzie natychmiast przesłany do ministeryum z równoczesnem zawiadomieniem izby, z której wyszedł. Jeżeli przyjęcie połączone było ze zmianą, wracą wniosek i uchwała do izby, w której toczyły się pierwsze obrady. To wzajemne podawanie trwać będzie tak długo, dopokąd obie izby nie zgodzą się na zmianę. Jeżeli przystąpienie do uchwały zupełnie odmówione zostanie, ma być uwiadomiona o tem izba, z której wyszła uchwała. Odrzucenie wniosków rządowych ma być każdego czasu oznajmione ministerstwu, czy nastąpiło w jednej czy dopiero w drugiej izbie.

§. 11. Jeźliby przy obradach nad budżetem rocznym lub innym naglącym wnioskiem rządowym, którego załatwienie nie może być odłożone do przyszłej sesyi, nie zdołają się pogodzić obie izby, mają zebrać się wydziały obu izb, którym poruczone było zdanie sprawy o tym przedmiocie, lub tez umyślnie wybrani do tego członkowie na konferencyę, by złożyć spólne sprawozdanie, które wzięte będzie pod obradę naprzód w tej izbie, która pierwsza powzięła uchwałę w tej sprawie.

§. 12. Interpelacye, które chce wnieść członek izby do ministra, kanclerza nadwornego lub szefa władzy centralnej, muszą być pisemnie podane prezydentowi przynajmniej z 20 podpisami, będą niezwłocznie oznajmione interpelowanemu i odczytane na posiedzeniu. Zapytany może natychmiast odpowiedzieć, zapewnić odpowiedź na przyszłe posiedzenie, lub odmówić ją z przytoczeniem powodów.

§. 13. Petycye i inne podania do izby będą tylko wtedy przyjmowane, jeźli poda je członek izby.

§. 14. Deputacye nie będą przypuszczane ani na posiedzenia izb, ani też oddziałów, komisyi lub wydziałów.

§. 15. Deputacye izby do najwyższego dworu mogą być wyprawiane tylko za poprzednio wykazanem pozwoleniem Cesarza. Izby i ich oddziały, komisye i wydziały mogą znosić się na zewnątrz tylko za pośrednictwem prezydentów izb i to jedynie z ministrami, kanclerzami nadwornemi i szefami władz centralnych, ale nie mają prawa korespondować bezpośrednio z żadną inną reprezentacyą krajową, ani też wydawać jakiekolwiek obwieszczenia.

§. 16. Postanowienia tej ustawy mają być przyjęte do regulaminu obrad każdej izby rady państwa, o ile odnoszą się do niej.

(Rada gminna praska. — Dziennik „Giornale di Verona.“)

*Gazz. di Venezia* pisze: *Giornale di Verona* przyniósł w numerze swoim z 6. b. m. korespondencyę z Wenecyi, która powstając na reprezentacyę kraju pozwoliła sobie oraz ubliżyć pewnym osobom; ta korespondencya, jak również cały szereg artykułów, które ogłasza ten dziennik pod napisem: „Państwo Adryi, czyli austryacko-włoskie sprawy“, a które stawiają rodzaj polityczno-administracyjnego programu, skłaniają władzę wystąpić z stanowczem oświadczeniem, przeciw utrzymującemu się mimo kilkakrotnych sprostowań mniemaniu, jakoby artykuły rzeczonego dziennika wychodziły z natchnienia rządu. Myśli wyrażone w *Giornale di Verona* należą wyłącznie do jego redaktora, którego odpowiedzialności w obec prawa nie umniejsza żaden poprzedni wpływ władzy na redakcyę.“

— Na pierwszem posiedzeniu praskiej rady gminnej pod prezydencyą nowego burmistrza Franciszka Pstrossa, powitał burmistrz reprezentantów miasta w języku niemieckim, i zwracał uwagę, że jednem z głównych zadań reprezentacyi gminnej jest dążyć do równouprawnienia obudwu narodowości i w stolicy kraju złożyć dowód, że zupełne ich zrównanie nie jest nie podobne. Zaraz przy objęciu swojej nowej godności zalecał burmistrz wszystkim urzędnikom i sługom gminy jak najściślej, ażeby w każdym względzie przestrzegali równouprawnienia obudwu języków krajowych. Jedynym i najsłuszniejszym środkiem do osiągnięcia tego zamiaru jest, ażeby każdy przedmiot wchodzący w zakres czynności reprezentacyi gminnej załatwiany był w tym języku, w którym wniesiony został. Tym sposobem będzie zależało od samej ludności oznaczyć, jak dalece język czeski ma wejść w używanie przy załatwianiu spraw gminy. Mowca sądzi, że zgromadzenie uznaje tę drogę za jedynie stosowną do zaspokojenia obudwu stron w sprawie języka. To samo powtórzył potem prezydujący po czesku, a zgromadzenie potwierdziło to zdanie milczeniem.

## Ameryka.

(Reakcya w San Domingo.)

Do Pressy paryskiej donoszą z San Domingo, że rząd wyspy otacza się tajemniczością, i usiłuje powstrzymać manifestacye partyi liberalnej. W Samana pojawiły się symptoma rewolucyjne, i wojskiem musiano rozpędzać malkontentów. Dnia 1. i 2. maja odbyły się pod Neyra utarczki, a w kierunku ku Barano słyszano podobno strzały armatnie, gdy statek przewozowy odpływał. Hiszpańscy oficerowie w San Domingo odzywają się, że mylne powzięto mniemanie o usposobieniu ludności. Depesza Pressy donosi dalej, że Cabral, były dowódzca armii na wyspie San Domingo, który zbiegł na wyspę Hayti, powrócił znowu i na granicy zatknął sztandar z napisem: „Bóg, ojczyzna i wolność.“ Wydał on proklamacyę do mieszkańców wyspy San Domingo, w której wzywa ich, aby się zgromadzali w około niego rozpoczynać walkę za wolność zdradzonej ojczyzny.

## Hiszpania.

(Nowiny dworu. — Manifest objęcia San Domingo.)

**Madryt,** 5. czerwca. Stan zdrowia Królowej jest pomyślny. Infantkę ochrzczono i dano jej imię Maria Berenghela. — Minister marynarki odjechał dzisiaj zwiedzić arsenały.

— Gazeta Madrycka obwieszcza ustawę względem wcielenia byłej rzeczypospolitej San Domingo do monarchyi hiszpańskiej. W wykładzie powodów, poprzedzającym samą ustawę jest przypomnienie, że Hajti była pierwszą wyspą, którą Kolumb zajął w posiadanie Hiszpanii, i że jej ludność od czasu oderwania się od macierzystej swej krainy ciągle była nieszczęśliwą, źródła jej pomyślności zawarły się i kraj stał się igrzyskiem obcej ambicyi. Hiszpania nie była nigdy głuchą na głos mieszkańców wyspy. Mogła była zgodnie z ich życzeniami ustanowić przedtem już protektorat swój na wyspie a poźniej objąć ją pod swą władzę, lecz nie chciała sama rozdmuchywać w mieszkańcach ich życzeń połączyć się na powrót z monarchyą.

Pomimo tego ludność okrzyknęła jednomyślnie Królowę hiszpańską swą monarchynią. Królowa chciała mieć przekonanie, że

życzenie to jest powszechne, jednomyślne. Życzeń stronnictwa nie byłaby wysłuchała. Hiszpania dosyć jest wielką i nie potrzebuje nowych nabytków. Hiszpania nie użyje nigdy dla powiększenia swego środków przeciwnych uczciwej i zdrowej polityce. Nigdy jednak nie okazała się taka zgodność, taka jednomyślność jak tutaj w objawie powszechnego życzenia mieszkańców, podczas gdy ani jeden okręt hiszpański nie krążył na wybrzeżach San Domingo, ani jeden żołnierz hiszpański nie postał na wyspie.

Ustawa jest następującej osnowy:

Art. 1. Okręg rzeczypospolitej San Domingo wcielony na powrót do monarchyi.

Art. 2. Jeneralny starosta i gubernator wyspy Kuby zajmie się na rozkaz mojego rządu wykonaniem niniejszego dekretu.

Art. 3. Rząd mój przedłoży niniejszy dekret moim Kortezom, i zda sprawę co do środków przedsięwziętych, aby go wykonać.

Dan w Aranjuez, 19. maja 1861.

Podpisano ręką Królowej
Prezydent ministrów: *Leopold O'Donnell.*

## Anglia.

(Wiadomości bieżące. — Doniesienia z Indyi. — Przygotowania do przyszłej wystawy.)

**Londyn,** 7go czerwca. Znany z czasów wojny krymskiej wiceadmirał sir Richard Saunders Dundas umarł w wieku 59 lat na słabość sercową.

Według ogłoszenia *Army and Navy Gazette* zamówi rząd na okrętowych warsztatach prywatnych prócz budujących się fregat pancernych także sześć żelaznych fregat pierwszej klasy, ażeby nie pozostawać za Francyą.

Sekretarz stanu dla Indyów otrzymał następujący telegram z Malty z 1. czerwca:

Nadkomendant w Indyach donosi: Kalkuta, 8. maja. Dobrowolne wstępowanie z Bengal-European-Armee do liniowego wojska znajduje pochop u żołnierzy wszelkiej broni, i jest prawie powszechne. Wstąpili komendant i wielu oficerów artyleryi, toż samo dostateczna liczba kawaleryi i piechoty na sześć nowych pułków. W prezydencyi Bombaju idzie podobnież dobrze wstępowanie do wojska liniowego. Mr. Laingsa wykaz finansów na 1861 — 1862 chwalą powszechnie.

Według rozkaz krajową armię zredukować na 155 batalionów czyli 110.000 ludzi wszelkiej szarży. Jest to redukcya o 64.000 we wszystkich prezydencyach i oszczędzenie 1,000.000 l.

— Komisarze mianowani dla wystawy na przyszły rok odbywają teraz co tygodnia po kilka posiedzeń, chcąc wszystko do składu urządzić i oznaczyć w zupełności wszelkie zdania znawców podane. Ze stałego lądu otrzymano dotychczas mało dowodów powszechnego udziału w tem przedsiębierstwie.

Według wiadomości z Bombaju z 12go maja przedłożył pan Laing dnia 26. kwietnia w prawodawczej izbie radców wykaz finansów. Budżet jest pomyślny, bo nie ma żadnego niedoboru. Kolej żelazną Scinde otworzono dnia 11. maja.

## Francya.

(Domyślne zamiary we Francyi. — Rozprawy w ciele prawodawczem.)

**Paryż,** 6. czerwca. *Pays* zaprzecza dziennikom angielsko-indyjskim, które utrzymują o Francyi, że postępuje w Afryce z zamiarem rozprzestrzeniać swoje granice. Tak n. p. *Bombay Gazette* pisze, że Francya zamyśla zdobyć Zanguebar, wyspy Comoryjskie i Madagaskar, i że będzie popierać handel niewolnikami na wybrzeżach stałego lądu. *Delhi Gazette* zapewnia, że na wybrzeżach Abysynii Francya założy potężne państwo, i opanuje całą północną Afrykę od Marokko do Abysynii i wybrzeży afrykańskich nad oceanem indyjskim.

Przypuszczenia tego rodzaju, pisze *Pays*, obejdą się bez zarzutów, ponieważ sam zdrowy rozsądek wystarczy, aby ocenić, ile warte.

W ciele prawodawczem francuskiem podczas debaty nad budżetem w dniu 6go b. m. pan Olivier przemówił, że pod bronią stoi 467.000 żołnierza, chociaż budżet tylko 400.000 podaje, i żądał zredukować armię na stopę pokoju. Minister Magne, radca państwa Vuitry i sprawozdawca komisyi do budżetu Busson odpierali zarzuty mowcy; lecz i oni zaprzeczyć nie mogli, że czynny stan armii wynosi 467, a nie 400 tysięcy, jak stoi w budżecie.

## Włochy.

(Posiedzenie w izbie deputowanych. — Stan rzeczy w Medyolańskiem. — Obchód Bożego ciała w Rzymie.)

**Sardynia.** Posiedzenie izby deputowanych w dniu 6. czerwca zaczęło się z widoczną oznaką powszechnej żałoby. Wzruszonym głosem przemówił prezydent (Ratazzi) w sposób następujący:

Cięży na mnie przykry obowiązek udzielić izbie smutną wiadomość, zgon hrabi Cavoura. — Bez wątpienia wszyscy zgodzą się ze mną, że śmierć tego znakomitego dyplomaty jest wielkiem dla ojczyzny nieszczęściem. Potęgą ducha i mocą woli wśród najtrudniejszych stosunków wyświadczył on Włochom wielkie usługi, i bliskim był uwieńczenia naszych wspólnych nadziei i życzeń. — Włochy muszą mu być wdzięczne za to, co uczynił, a ubolewać, że go stracili. Izba podzielać musi żałobę, która jest żałobą narodową; proponuję więc, aby z powodu naszej boleści do trzech dni odroczyć posiedzenia.

Minghetti, minister spraw wewnętrznych, uwiadomił potem izbę, że jemu powierzono tymczasowo departament spraw zagranicznych, a jenerałowi Fanti departament marynarki. Pan Minghetti oświadczył, że rząd podziela żałobę narodową. Na wniosek pana Lanza trybuna izby będzie dwadzieścia dni okryta czarną zasłoną, a chorągiew czarną krepą. To samo uchwalił senat.

Urzędowa gazeta z dnia 6. czerwca donosi, że dnia 5go wieczorem Król odwiedził hrabiego Cavoura. Ostatnie chwile zmarłego były bardzo spokojne. Dnia 3. czerwca książę Carignan odwiedzał hr. Cavoura w imieniu Króla, zresztą nie przyjmowano żadnych odwiedzin. — Zdaje się, że Ratazzi i Ricasoli będą tworzyć nowe ministeryum, a Farini będzie im pomocny. Dnia 6. czerwca Król powołał do siebie Ratazzego i Ricasolę.

— Następujące pismo prezydyalne ministra spraw wewnętrznych Minghetti do gubernatora Medyolanu hr. Pasolino rzuca światło na stanowisko i taktykę polityki Króla Wiktora Emanuela.

Mości Hrabio! Nie uszło to zapewne doświadczonej Twojej uwagi, że pożałowania godne zajścia ostatniemi czasy w Medyolanie, jakkolwiek nic nie znaczące same w sobie, otwierają jednakże obszerne pole potwarzy, i mogą nas w oczach świata skompromitować. Muszę Panu wyznać, że nawet osoby, mające dla naszej sprawy niewątpliwą sympatyę, wyraziły mi swe obawy, że zajścia podobne, gdyby się powtarzały, mogłyby bardzo zaszkodzić sprawie naszej, będąc niejako świadectwem, że nie posiadamy już tej siły i tego znaczenia, które zachować powinniśmy jako przewodźcy narodowego ruchu, i że nawet w szczuplejszem gronie rodziny włoskiej nie ma już pożądanej zgody. Chociaż niesłuszne byłyby takie oskarżenia, mogą jednak stać się niebezpieczną bronią w ręku naszych nieprzyjaciół, których niestety mamy wiele.

Jest zatem powinnością każdego patryoty wszelkich użyć środków, aby zapobiedz na przyszłość podobnym zajściom i usiłować pozyskać dla nas opinię publiczną. Dochodzenie sądowe wypadków z dnia 22go i 23go z. m. dostarczy Ci Mości hrabio dosyć materyałów osądzić rzecz należycie. Jako dobry patryota nie mogę myśleć, aby, jak głoszą Włosi sami, jakiegobądź byliby stronnictwa, starali się szerzyć ducha niechęci w swej ojczyźnie; nie mogę wierzyć powtarzam, aby stronnictwo republikanckie było sprężyną tych niepokojów, sądzę przeciwnie, że we Włoszech wszystkie stronnictwa dążą do jednego celu, i że niepokój szerzą nieprzyjaciele nasi, reakcyoniści potajemnie na żołdzie Austryi zostający. Pewien jestem, że i pan Mości hrabio dzielisz ze mną to przekonanie, i proszę Cię, użyj wszelkich środków, aby prawda ta stała się zarówno przekonaniem całej ludności, i opinia publiczna należycie była oświeconą w tym względzie. Najwłaściwszem do tego polem będą patryotyczne dzienniki krajowe, aby prostować błędy i rozsiewane fałsze. Spodziewam się jak najpomyślniejszych skutków pańskich podjętych w tym względzie usiłowań. Proszę Cię Mości hrabio dołożyć wszelkich starań, aby ludność uspokoić, pozyskać. Objawy łaskawości, należycie udzielane nagrody, dobroczynne datki itp. mogą cuda działać i pozyskać dla rządu przychylność ludności. Tuszę Mości hrabio, że powiedzie nam się wreście wprowadzoną w obłęd opinię znów na drogę prawdy sprowadzić, i dowieść światu, że Włochy nie tylko chcą być zjednoczone, lecz w samej rzeczy są jedne. Znam pańskie znakomite zdolności, gorący patryotyzm, i przekonany jestem, że poufne pismo niniejsze będzie dokładnie zrozumiane i wykonane, a sposób postępowania, który zalecam wyda wkrótce widome owoce. Przyjm itd.

Turyn, dnia 27. maja 1861. *Minghetti.*

**Państwo kościelne.** Dnia 30. maja obchodzono w Watykanie uroczystość Bożego Ciała jak zwykle. Neapolitańska familia królewska towarzyszyła uroczystemu pochodowi, który wyszedłszy o godzinie pół do 8mej, dopiero po trzech godzinach kolumnadą placu św. Piotra powrócił do watykańskiej bazyliki. Wojsko francuskie i papieskie towarzyszyło tej wielkiej procesyi.

Nie mówią tu wcale o odejściu okupacyjnych wojsk francuskich.

## Niemce.

(Sprawa Hessen-Kassel.)

Donoszą z Hessen-Kassel, że stany podały prośbę do ministeryum, aby rząd uwzględnił słuszne i zasadom związku niemieckiego nie sprzeciwiające się życzenia kraju i aby zwołanemu sejmowi okazał swoje dobre chęci, czyniąc mu stosowne propozycye.

## Rosya.

(Wykroczenia chłopów.)

**Petersburg,** 4go czerwca. *Journal de St. Petersbourg* opisuje bunt włościan w dobrach dominikalnych w dystryktach nikołajewskim i nowouzeńskim w gubernii Samara; włościanie nie chcieli płacić czynszów od gruntu, częścią dlatego, że nie zrozumieli manifestu cesarskiego, częścią dlatego, że regulamina wcale im obwieszczone nie były. Aby włościan oświecić, rząd wysłał do nich kapitana Gurko adjutanta cesarskiego; zrozumiawszy o co idzie przyrzekli włościanie trzymać się regulaminu. Nieświadomość i złe rzeczy pojęcie było przyczyną, że i w innych dystryktach n. p. w Boguroslansku, Stauropolu i t. d. wzbraniali się włościanie odrabiać pańszczyznę; nie chcieli także wybierać reprezentantów gmin; a niejaki Surkow stał na czele buntowników. Za powrotem jednak niektórych włościan z Kazanu dokąd chodzili, ażeby rozpoznać tamtejsze wypadki, poznali wszyscy, że ich Surkow uwodzi i wrócili do porządku; otrzymali też przebaczenie, lecz Surkow i jego pomocnicy zostali uwięzieni.

## Doniesienia z ostatniej poczty.

**Peszt**, 10. czerwca. Na dzisiejszem posiedzeniu izby niższej toczyła się dalsza debata nad adresem. Poprawka Deaka względem unii personalnej, jako też inne punkta adresu przyjęte zostały znaczną większością. Eötvös wniósł swoją zapowiedzianą mocyę; izba uchwaliła podać ją do druku.

**Londyn**, 10go czerwca. Dzisiejsza *Times* donosi, że ku ochronie angielskich posiadłości od napaści korpusów nieregularnych wzmocnione będą angielsko-amerykańskie załogi trzema pułkami piechoty i artyleryi.

**Turyn**, 10. czerwca. Dzisiejsza *Opinione* pisze: Ministeryum nie jest ukonstytuowane. Pogłoska mieni Ricasolego prezydentem gabinetu i ministrem spraw zewnętrznych; Menabrea ma objąć marynarkę, a panów Fanti, Cassinis i Natoli, którzy mieli podać się do dymisyi, zastąpią della Rovere, Lissoni i Sella. Papież wyzdrowiał już.

**Konstantynopol**, 9. czerwca. Konferencya postanowiła 7. b. m.: Naczelnik Libanu będzie mianowany na trzy lata, i może być odwołany z swojej posady tylko za przyzwoleniem Sułtana. Po upływie tego terminu porozumie się Porta znowu z mocarstwami. Szef Libanu może być wybierany z pomiędzy wszystkich chrześciańskich poddanych Sułtana. Te uchwały są stanowcze.

## Wiadomości handlowe.

**Lwów**, 12. czerwca. Na naszym dzisiejszym targu były następujące ceny: mec pszenicy (82 ℔) 5zł. 89c.; żyta (75 ℔) 4zł. 5c.; owsa (47 ℔) 1zł. 90c.; hreczki 3zł. 17c.; kartofli 1zł. 90c.; — cetnar siana 1zł. 1c.; okłotów 1zł. 8c.; sąg drzewa bukowego 14zł. 90c., sosnowego 10zł. 55c. Dnia 10. b. m. nie było dowozu i targu.

Ceny przeciętne zboża i innych artykułów od dnia 15 do 31. maja b. r. na targach w Sanoku, Krośnie, Dobromilu, Dukli, Lisku i Rymanowie.

| | Miejsce targu | | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Sanok | | Krosno | | Dobromil | | Dukla | | Lisko | | Rymanów | |
| | zr. | cen. | zr. | cen. | zr. | cen. | zr. | cen. | zr. | cen. | zr. | cen. |
| | waluty austryackiej | | | | | | | | | | | |
| Mec pszenicy . . . | 6 | . | 5 | 89 | 6 | 30 | 5 | 88 | 5 | 50 | 6 | 20 |
| „ żyta . . . | 4 | 30 | 4 | 55 | 4 | 38 | 4 | 20 | 4 | 50 | 4 | 20 |
| „ jęczmienia . | 3 | . | 3 | 61 | 3 | 49 | 2 | 96 | 3 | 40 | 3 | 20 |
| „ owsa . . . | 1 | 55 | 2 | 35 | 1 | 64 | 1 | 67 | 1 | 50 | 1 | 68 |
| „ hreczki . . | . | . | 3 | 45 | . | . | . | . | . | . | . | . |
| „ kukurudzy . | . | . | 5 | . | . | . | 3 | 73 | 4 | 20 | 4 | . |
| „ kartofli . . | 1 | 20 | 1 | 10 | . | . | 1 | 41 | 1 | 15 | 1 | 20 |
| Cetnar siana . . . | 1 | 20 | 1 | 50 | 1 | 15 | 1 | . | 1 | . | 1 | 50 |
| „ wełny . . . | . | . | . | . | . | . | . | . | . | . | . | . |
| „ nasienia konicza | . | . | 33 | . | . | . | . | . | . | . | . | . |
| Sąg drzewa twardego | 5 | . | 8 | 40 | 5 | 10 | 5 | 70 | 5 | 25 | 7 | . |
| „ „ miękkiego | 2 | 60 | 6 | 30 | 4 | 10 | 3 | 70 | 2 | 30 | 5 | . |
| Funt mięsa wołowego | . | 16 | . | 13 | . | 12 | . | 11 | . | 13 | . | 12 |
| Mas okowity . . . | . | 64 | . | 80 | . | 88 | . | 60 | . | 75 | . | 63 |

## Przyjechali do Lwowa.

Dnia 12. czerwca.

Hotel rosyjski: PP. Celecki Alfred, z Perchowa. — Abussów Walery, c. ros. poruczn., z Rosyi — Jabłonowski Józ., z Rawy — Obniski Wiktor, z Mycowa. — Grochalski Mikol., c. k. radca państwa, z Podola.

Hotel europejski: Jurjewicz Stan., z Skomoroch. — Prągłowski Alexan., z Komorowiec.

Hotel Langa: Horoch Eust., z Pitkorowiec.

Hotel angielski: Gurski Mateusz, z Korzyc.

## Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 12. czerwca.

PP. Justyan hr. Łoś, do Bortkowa. — Wolski Ludwik, do Paryża. — Bayer Kar., c. k. przeł. pow., z Borynia. — Dorozyński Włodz., na Podole.

## Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

*Dnia 11. czerwca 1861.*

| Pora | Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum. | Stopień ciepła według Reaum | Stan powietrza wilgotnego | Kierunek i siła wiatru | Stan atmosfery |
|---|---|---|---|---|---|
| 7. god zrana | 326 51 | + 14.6 | 68.1 | południowy sł. | jasno |
| 2. god. po poł. | 326 60 | + 22 2 | 43.0 | południ. wsch. „ | pochmurno |
| 10. god. wiecz. | 326 73 | + 15 6 | 66 2 | południowy „ | jasno |

## TEATR.

*Dziś* w teatrze niemieckim komedye: „**Der Präsident**“, „**Englisch**“ i „**Der Eheman vor der Thüre**“.

*Jutro* na scenie polskiej: „**Dwa pożegnania**“, dramat w 5 aktach Henryka Nowakowskiego.

## Kurs lwowski.

| Dnia 12. czerwca. | | gotówką zł. | gotówką c. | towarem zł. | towarem c. |
|---|---|---|---|---|---|
| Dukat holenderski . . . . . | wal. austr. | 6 | 51 | 6 | 59 |
| Dukat cesarski . . . . . . . . . | „ „ | 6 | 56 | 6 | 63 |
| Półimperyał zł. rosyjski . . . . . | „ „ | 11 | 23 | 11 | 39 |
| Rubel srebrny rosyjski . . . . . | „ „ | 2 | 16 | 2 | 19 |
| Talar pruski . . . . . . . . | „ „ | 2 | 7 | 2 | 10 |
| Polski kurant i pięciozłotówka . . . | „ „ | — | — | — | — |
| Galicyj. listy zastawne w. a. za 100 zł. | bez kuponów | 81 | 60 | 82 | 40 |
| „ „ „ m. k. za 100 zł. | bez kuponów | 85 | 77 | 86 | 43 |
| Akcye gal. kol. żelaz. Karola Ludwika | bez kuponów | 149 | 25 | 150 | 75 |
| Galicyjskie obligacye indemnizacyjne | bez kuponów | 67 | 42 | 68 | 4 |
| 5% Pożyczka narodowa | bez kuponów | 79 | 20 | 80 | 20 |

## Telegrafowany kurs wiedeński papierów i weksli.

Dnia 12. czerwca.

Z pożyczki narod. po 5% za 100 zlr. 80.—. Metaliki po 5% za 100 zł. 68 20; po 4½% za 100 zł. —.—; po 4% za 100 zł. —.— Obligacye indemnizacyjne: Niższej Austryi po 5% za 100 zł. —.—; Węgier —.—. Galicyi —.—; Bukowiny —.—; Akcye Banku narodowego sztuka 780.—; instytutu kredytowego dla handlu i przemysłu 178.80; niższo-austr. towarzystwa eskomtowego —.—.

**Listy zastawne.** Galic. instyt. kred. po 4% za 100 zł. —.—.

**Wexlowy.** Za 100 zł. południowo-niemieckiej waluty —.—. — Lipsk za 100 talarów —.—. Londyn za 10 funtów szterl. 139.—. Medyolan za 100 zł. waluty austryack. —.—. Paryż za 100 fr. —.—.

**Kurs złota.** Dukaty ces. mennicze 6.65, dukaty ces. pełnej wagi —.—. korony —.—, półkorony —.—. Srebro 138.50.

# KRONIKA.

(Proces Miresa.) Dnia 6. czerwca rozpoczął się proces Miresa i Solara. Chociaż wiedziano, że sesya sądowa będzie odroczona, publiczność zebrała się w w wielkiej liczbie. Prezydował w sądzie p. de Masse Obrońcami Miresa są adwokaci Mathieu i Pleque. Adwokatami pp. Pontalby, wicehrabiego de Simeon, hr. Poret i hr. Chassepot, którzy są tak wmięszani w sprawę i odpowiedzialni przed sądem, są pp. Senard, Duval, Dufaure i Marie.

Ukazanie się w sali sądowej p. Miresa, wielkie sprawiło na przytomnych wrażenie. Mires stał się starcem — włosy jego zbielały, postawa zgarbiona. Niegdyś pełen życia, lubownik wesołości i hulanek zdaje się dzisiaj jakoby cieniem człowieka. Zdawał się mocno wzruszony, a niewygasły ogień jego oczu świadczy, że Mires nie upadł jeszcze na duchu i do żwawej gotuje się obrony. Solar, który jak wiadomo uciekł, nie stawił się przed sądem. Po zwykłych przedwstępnych zapytaniach zabrał głos p. Mathieu obrońca Miresa.

Obrońca zażądał najprzód aby obżałowanemu dozwolono było przejrzeć wszystkie dokumenta służące za podstawę oskarzeniu i sprawozdaniu p. Monginot, mianowicie wszystkie księgi rachunkowe od roku 1852, i aby obżałowany mógł swobodnie porozumiewać się z kim będzie potrzebował. Obrońca użalał się, że klient jego w ciągu badania trzymany był w ścisłem odosobnieniu, że nawet rodzinie wzbroniono wstępu do niego. Obecnie nawet jeszcze pozbawiony jest wszelkich środków obrony, mianowicie możności przezierać dokumenta i wszystkie do sprawy jego ściągające się akta i dowody, na zasadzie których ułożono oskarzenie, nie może zatem wcale bronić się. Wzywa więc, aby sąd udzielił obżałowanemu wszystkich dokumentów, poczem dopiero będzie mógł ułożyć własną obronę.

Prokurator rządowy Senard opierał się temu, uznając rzecz tę za zupełnie zbyteczną i nigdy przedtem niepraktykowaną. Nikt się nie sprzeciwia okazać dokumenta obżałowanemu, o ile tego prawo dozwala. Sąd nie sprzeciwia się okazać akta na żądanie obrońcy. Więcej wymagać nie można i przypisywać dowolnie władzom co mają czynić. Byłoby to ubliżać ich znaczeniu. Według istniejących przepisów będzie dozwolone obżałowanemu widywać się z rodziną i swymi obrońcami. Nie można więcej szczególnych czynić uwzględnień.

Obrońca odpowiedział, że nie miał myśli stawiać niezwykłych i przesadnych wymagań sądowi. „Lecz, dodał, mamże wyraźnie powiedzieć, że nie ufam ani prokuratoryi, ani sądowi śledczemu, iż posłuszny był wyższym wskazówkom i szedł wytkniętą mu drogą. Dlatego obrońca musi dziś żądać rękojmi, aby był w możności z całą swobodą dowieść niewinności obżałowanego, o której jest przeświadczony. Chcę stawić przykład czem jest i czem być powinna wolna obrona.“

Na te słowa odezwał się prezes sądu: Panie obrońco! Pan wiesz najlepiej, tak dobrze jak i ja, że nikt nie kładł tamy zupełnie swobodnemu rozwojowi obrony.

Tu zabrał głos prokurator i oświadczył, że zgodnie z życzeniem obrońcy i obżałowanego prosi odroczyć termin sądowy.

Na zapytanie prezesa sądu, na jak długi termin życzy sobie obrońca mieć odroczoną sesyę sądową, odpowiada p. Mathieu, że wszystko mu jedno byle miał udzielone żądane dokumenta, aby mógł gruntownie zbić zaskarzenia p. Monliquot. Odwołał sie w tem na proces Giblaina, którego uwolnił obroną swą w sądzie przysięgłych, gdzie także uczynił podobny wniosek, na co wówczas zezwolono. (D. n.)

Główny Redaktor *M. Szrzeniawa Sartyni.*

*Z c. k. galic. drukarni rządowej.*